

Final de campanie electorală marcat de incertitudini de ordin legal privind desfășurarea scrutinului, abuz de resurse administrative, cheltuieli neraportate ale concurenților electorali și discurs instigator la ură și discriminare

Misiunea de Observare Promo-LEX a făcut public cel de al cincilea raport de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Incertitudini de ordin legal privind asigurarea financiară deplină a scrutinului și lipsa unei hotărâri ce ar reglementa transportul organizat al alegătorilor, diverse activități și instrumente de promovare electorală, neraportarea cheltuielilor pentru campania electorală dar și perpetuarea discursului instigator la ură și discriminare sunt câteva dintre subiectele prezentate în acest Raport.

Incertitudini de ordin legal privind desfășurarea scrutinului

MO Promo-LEX constată cu îngrijorare că până la 8 iulie 2021, cu doar trei zile înainte de alegeri, Guvernul nu a asigurat finanțarea deplină a organizării și desfășurării alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Acest fapt poate afecta în special calitatea procedurilor din ziua alegerilor, or suma restantă de 22 468,0 mii lei, ce urma să fie aprobată în ședința eșuată a Guvernului din 7 iulie 2021, era destinată acoperirii cheltuielilor pentru plata îndemnizațiilor funcționarilor electorali.

Activitatea Comisiei Electorale Centrale (CEC) din această perioadă a fost una intensă, fiind adoptate 77 de hotărâri privind organizarea și desfășurarea scrutinului parlamentar. Cu toate acestea, Misiunea de Observare Promo-LEX atrage atenția că, în pofida insistențelor repetate ale Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), CEC nu a aprobat pentru acest scrutin o hotărâre ce ar reglementa

transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor.

În context, vom sublinia că, hotărârea CEC nr. 4390 din 20 octombrie 2020 adoptată pentru alegerile Prezidențiale a avut un caracter disuasiv și a contribuit la diminuarea numărului de incidente de transportare organizată a alegătorilor. Astfel, orice lipsă de acțiune menită să prevină transportarea organizată a alegătorilor, va duce la crearea de premise suplimentare de influențare a integrității procesului electoral.

Realizările și aspectele problematice în activitatea organelor electorale

Comparativ cu alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, la aceeași etapă a procesului electoral, MO Promo-LEX constată o majorare a numărului de observatori acreditați de către CEC, numărul total al acestora fiind de 2 442 observatori (+249). De cealaltă parte, potrivit datelor furnizate de observatorii Promo-LEX, numărul de observatori acreditați de CECE, din partea concurenților electorali este în descrește cu 60%.

Cu referință la activitatea observatorilor, Promo-LEX a atestat că, aceștia nu au avut acces deplin la listele electorale. Astfel, din totalul de 1 691 SV vizitate în perioada de referință (când listele electorale trebuiau deja să fie la secții), doar 1 276 BESV (75%) la momentul vizitei aveau recepționate listele electorale. Subliniem că doar în cazul a 1 019 SV (80% din 1 276) observatorii au avut acces la listele electorale depline. Printre erorile identificate mai des în liste se numără: prezența persoanelor decedate în liste (120 cazuri), atribuirea eronată a alegătorilor la altă SV din aceeași sau chiar altă localitate (38 cazuri), precum și erori de adrese (22 de cazuri).

Cu referire la stabilirea tirajului buletinelor de vot, pentru

SV deschise în țară, în general, s-a reieșit din numărul de alegători din RSA cu domiciliu/reședință, iar pentru 145 din cele 150 SV de peste hotare, au fost tipărite câte 5 000 de buletine (număr maxim admisibil legal).

În ceea ce privește activitatea BESV constituite peste hotare, MO Promo-LEX constată că la 7 iulie 2021 cel puțin jumătate din birouri sunt completate, contrar prevederilor legale, cu un număr par de membri.

Alte câteva aspecte problematice observate în activitatea birourilor electorale țin de respectarea parțială de către BESV a programului de muncă, precum și nerespectarea în totalitate a măsurilor de protecție în context pandemic.

Activități și instrumente de promovare electorală utilizate de către concurenți

Pe ultima sută de metri, activismul concurenților electorali a crescut continuu, numărul activităților majorându-se cu circa 25% față de perioada precedentă de monitorizare. În același timp, peste hotare au fost constatate cel puțin 31 de întruniri electorale sub forma „agitației față în față” (de trei ori mai multe decât în precedentele două săptămâni de observare), iar pentru alegătorii din regiunea transnistreană nu au fost raportate întruniri electorale. Din totalul de 1 456 activități observate, cele mai multe, ca și în perioada anterioară de observare, revin: PAS – 395 (27%), BECS 226 (15%) și BERU 172 (12%). Cele mai populare activități rămân a fi distribuirea materialelor electorale (52%) și întâlnirile electorale (30%).

Continuă să crească însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, în perioada de referință (23 iunie – 7 iulie 2021), au fost raportate cel puțin 67 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative în scop de promovare electorală, dintre care în 18 cazuri este vizat PDM, în 13 – BECS, câte 11 – PAS și

PPPDA, în 9 – BERU și în 5 cazuri – PPȘ.

Observatorii Promo-LEX au mai raportat cel puțin un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, cu implicarea PACE. La fel, au fost raportate șapte cazuri (câte trei – PAS și BECS, un caz – BERU) de utilizare a imaginii/simbolurilor de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state.

Atragem atenția și asupra a patru cazuri de utilizare a publicității electorale fără respectarea cerințelor tipografice (2 cazuri – PACE și câte un caz – PPDA, PUN, BECS), precum și 64 de cazuri de amplasare a publicității în locuri neautorizate.

În perioada de observare, au mai fost raportate cel puțin 3 cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a violenței în campania electorală. În toate aceste cazuri au fost implicați concurenții AUR și BECS.

Nu toți concurenții au depus la CEC rapoarte financiare, iar cele depuse sunt incomplete

De la începutul campaniei electorale și până la 2 iulie 2021, doar 19 concurenți electorali din 23 înregistrați, au depus la CEC rapoarte financiare. Totodată, Promo-LEX constată un nivel scăzut al calității informației raportate.

Cei 19 concurenți electorali au declarat venituri totale în valoare de 33 579 929 de lei, dintre acestea, 36% au fost declarate de BERU, 18% – de PAS și câte 12% – de BECS și PPȘ. Astfel, 4 concurenți electorali au raportat 78% din totalul veniturilor, iar ceilalți 11 concurenți electorali – doar 22%. De cealaltă parte, suma cheltuielilor declarate este de 30 459 125 de lei (37% au fost raportate de BERU, 18% – de PAS, 13% – de PPȘ, iar 12% – de BECS). Prin urmare, 80% din totalul cheltuielilor financiare au fost raportate la fel de 4 concurenți, iar alte 20% – de ceilalți 15 concurenți care au prezentat rapoarte la CEC. Principalele destinații ale

cheltuielilor sunt: pentru publicitate electorală (64%) și pentru materialele promoționale (24%).

Totodată, Promo-LEX a estimat pentru toate cele șase săptămâni de campanie electorală, cheltuieli neraportate de cel puțin 10 859 900 de lei. Dintre acestea, pentru BECS – 3 264 762 lei; PPȘ – 2 329 133 lei; PDM – 1 342 712 lei, PAS – 1 007 578 lei, PPPDA – 749 539 lei; BERU – 646 041 lei; PPCC- 573 912 lei; PACE- 361 765 lei; PUN- 260 329 lei; AUR- 187 315 lei; PDCM- 93 001 lei; PPDA – 12 458 lei; PPN- 11 652 lei; V. Valico- 7 498 lei; PVE- 4 280 lei; PS- 3 823 lei; PRM- 2708 lei; MPSN- 793 lei; PPM-600 lei.

Discursul de ură și instigarea la discriminare a luat amploare pe ultima sută de metri a campaniei electorale

Ultima perioadă a campaniei electorale este marcată de o creștere cu 43% a numărului de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare față de perioada precedentă de monitorizare (8-20 iunie 2021). Astfel, din cele 43 de cazuri identificate de către monitorii Promo-LEX, cel puțin 26 de cazuri au fost generate de către 11 candidați incluși pe listele a 8 concurenți electorali: Vasile Costiuc (PPDA) – 6 cazuri; Renato Usatîi (BERU) – 4 cazuri; Fiodor Ghelici (POM) – 3 cazuri; Valeriu Munteanu (AUR) – 2 cazuri; Igor Dodon (BECS) – 2 cazuri; Dorin Chirtoacă (AUR) – 2 cazuri; Victoria Grosu Vremeș (AUR) – 2 cazuri; Andrei Năstase (PPPDA) – 2

cazuri; Iurie Reniță (PUN), Vladimir Voronin (BECS) și Gheorghe Cavcaliuc (PACE) – câte un caz. Suplimentar, un caz l-a avut ca autor pe reprezentantul concurentului PPN, Cristian Rizea.

De cealaltă parte, în cel puțin 10 cazuri, discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public a vizat doi candidați de pe listele BECS: Igor Dodon – în 7 cazuri și Vladimir Voronin – în 3 cazuri. Celelalte cazuri de discurs de ură au afectat membrii și susținătorii ai BECS, PLD, Președinta Republicii Moldova și alți politicieni.

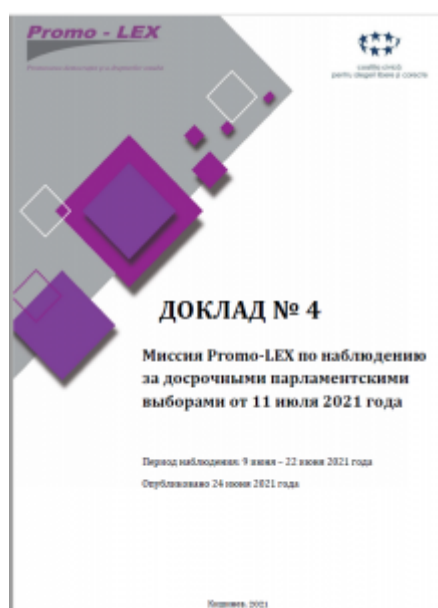
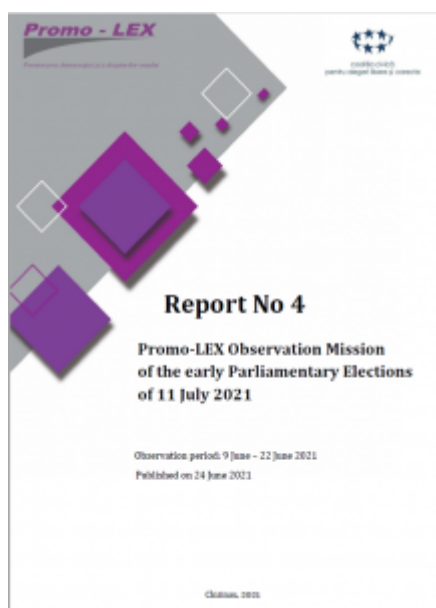
Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84; E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

RAPORTUL nr. 4 | Misiunea de Observare a Alegerilor Parlamentare Anticipate din 11 iulie 2021

Constituirea secțiilor de

votare peste hotare dar și alte probleme ale procesului electoral pot pune în pericol integritatea scrutinului anticipat din 11 iulie 2021

Utilizarea resurselor administrative, implicarea cultelor religioase în campania electorală, cheltuieli financiare nedeclarate, precum și acțiuni de intimidare/aplicare a violenței față de concurenți. Acestea sunt principalele constatări ale Misiunii de Observare Promo-LEX, reflectate în Raportul nr. 4 de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Pe lângă constatările făcute în baza monitorizării activităților electorale desfășurate de cei 23 de concurenți înscriși în cursa electorală, MO Promo-LEX atrage atenția autorităților competente – Comisia Electorală Centrală, Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene asupra necesității de a identifica de urgență soluții pentru a asigura buna desfășurare a scrutinului, atât în țară cât și peste hotare.

Realizări și lacune în activitatea organelor electorale

În perioada supusă observării, CEC a înregistrat ultimii șase concurenți. Astfel, pentru scrutinul parlamentar anticipat din 11 iulie 2021 sunt înregistrați 23 de concurenți, dintre care: două blocuri electorale, 20 de partide și alte organizații social-politice și un candidat independent. În acest fel, constatăm un caracter competitiv al alegerilor.

În contextul dificultăților semnalate de organele de drept, CEC și-a revizuit decizia anterioară de a deschide 44 secții de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană, fiind excluse cele 3 secții de votare create pe teritoriul necontrolat sau parțial aflat sub controlul autorităților constituționale.

Cu referință la deschiderea secțiilor de votare peste hotare, evidențiem că acest proces a fost unul contestat, fiind examinat și soluționat în termen de 11 zile (întârzierea în acest caz pare a fi justificată, dat fiind numărul mare de

participanți în proces, numărul mare al cererilor de recuzare formulate de părți, de ridicarea excepției de neconstituționalitate dar și de complexitatea subiectului examinat.

Totuși, la 17 iunie 2021 Curtea de Apel Chișinău a anulat parțial Hotărârile CEC din 5 iunie și 8 iunie 2021 prin care a decis crearea a 139 SV și respectiv 146 SV. De menționat că, în motivarea deciziei sale Curtea de Apel Chișinău a reținut mai multe argumente, implicit faptul că, CEC și MAEIE aveau obligația de a coopera efectiv și eficient, de a identifica informația impusă de legiuitor pentru a fixa cu o precizie maximală numărul necesar de secții de votare în străinătate (în baza criteriilor legale stabilite în art. 30 și art. 31 Codul electoral), contribuind astfel la crearea posibilității reale și nu iluzorii pentru alegătorii din afara țării în exercitarea dreptului de a vota.

Ulterior, urmare a recursului CEC depus la Curtea Supremă de Justiție, a fost menținută hotărârea Curții de Apel Chișinău. În consecință, la 23 iunie 2021 CEC s-a întrunit din nou și a decis crearea a 150 SV peste hotare. Remarcăm în acest context faptul că, termenul limită pentru crearea secțiilor de votare a fost 5 iunie 2021 și respectiv urmează a fi depuse eforturi intense de către CEC și MAEIE pentru a asigura buna organizare și desfășurare a alegerilor peste hotare.

MO Promo-LEX a mai constatat o majorare a numărului de observatori acreditați (+160), comparativ cu aceeași etapă la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020. Numărul total fiind de 1 201, dintre care 1 019 sunt observatori naționali și 182 observatori și experți internaționali.

Alte câteva aspecte problematice observate în activitatea birourilor electorale țin de respectarea parțială de către BESV a programului de muncă (din 356 de vizite întreprinse la birouri, în timpul a 104 vizite (29%) sediile acestora erau închise), lipsa accesului pentru persoanele cu dizabilități

locomotorii în sediile BESV (din 233 birouri evaluate, doar 98 (42%) sunt accesibile), precum și existența unui dezechilibru de gen în componența BESV, unde 84% sunt femei.

Încălțări îngrijorătoare atestate în activitatea concurenților electorali

Urmare a înaintării în campania electorală, se atestă practic dublarea numărului de activități electorale observate (1 111 activități), comparativ cu perioada precedentă de monitorizare. În același timp, atenționăm asupra lipsei activităților de campanie cu prezența candidaților în regiunea transnistreană. De cealaltă parte, peste hotare concurenții au organizat cel puțin 11 întâlniri electorale cu prezența fizică a candidaților.

Continuă să crească însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, în perioada de referință, au fost raportate cel puțin 61 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative în scop de promovare electorală, de către: BECS – 28 cazuri, PDM și BERU- câte 9 cazuri, PPPDA – 5 cazuri, PAS – 4 cazuri, PPȘ – 3 cazuri, PDCM – 2 cazuri și AUR – un caz.

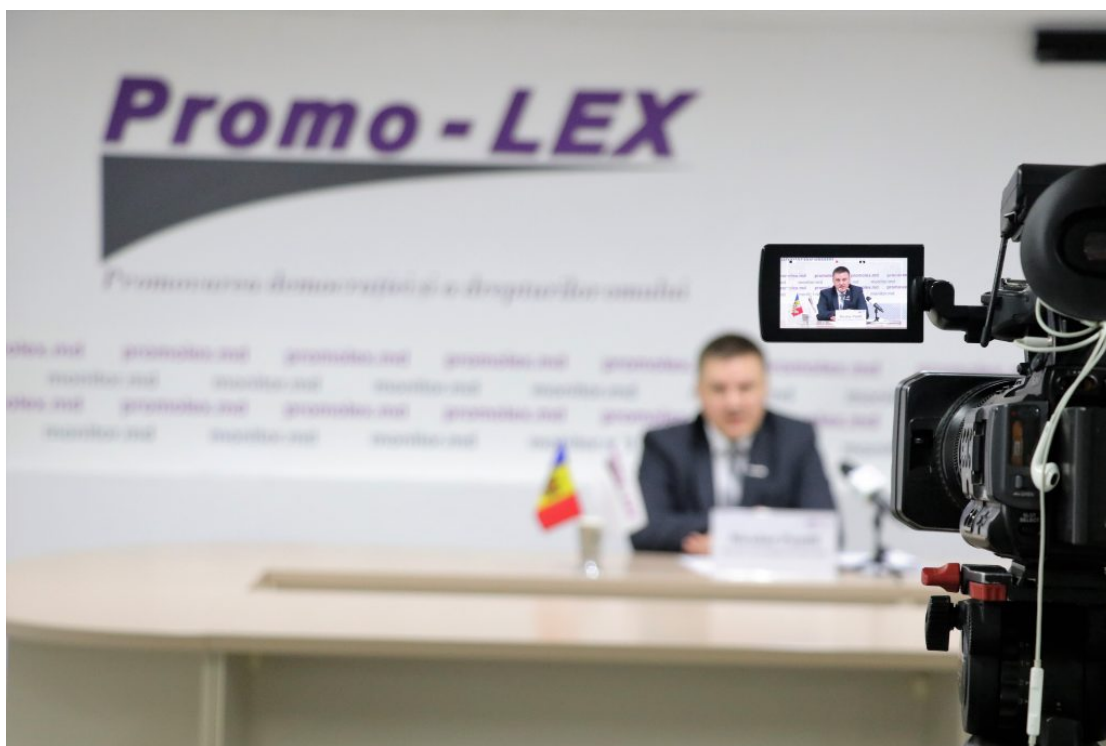
Observatorii Promo-LEX au mai raportat de asemenea și un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, în care a fost vizat candidatul PPPDA. La fel, au fost raportate cinci cazuri (trei – PAS și câte un caz – BECS și AUR) în care au fost utilizate imagini/simboluri de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state.

Atragem atenția și asupra a cel puțin șase cazuri de activități de campanie în care sunt vizate cultele religioase. Dintre acestea, în patru cazuri este vizat BECS, și câte un caz – AUR și PAS.

Cu regret, campania electorală continuă să fie marcată de intimidare și utilizare a violenței, fiind identificate cel puțin 7 cazuri de acest fel. În 5 cazuri este vizat AUR,

dintre care în 3 situații aceștia au fost agresați, iar două cazuri AUR este responsabil de acțiunile de intimidare/violență. În câte un caz sunt vizati în calitate de părți intimidat BECS și PACE.

**Concurenții
electorali
continuă
să nu
raporteze
cheltuielile
reale
suportate**

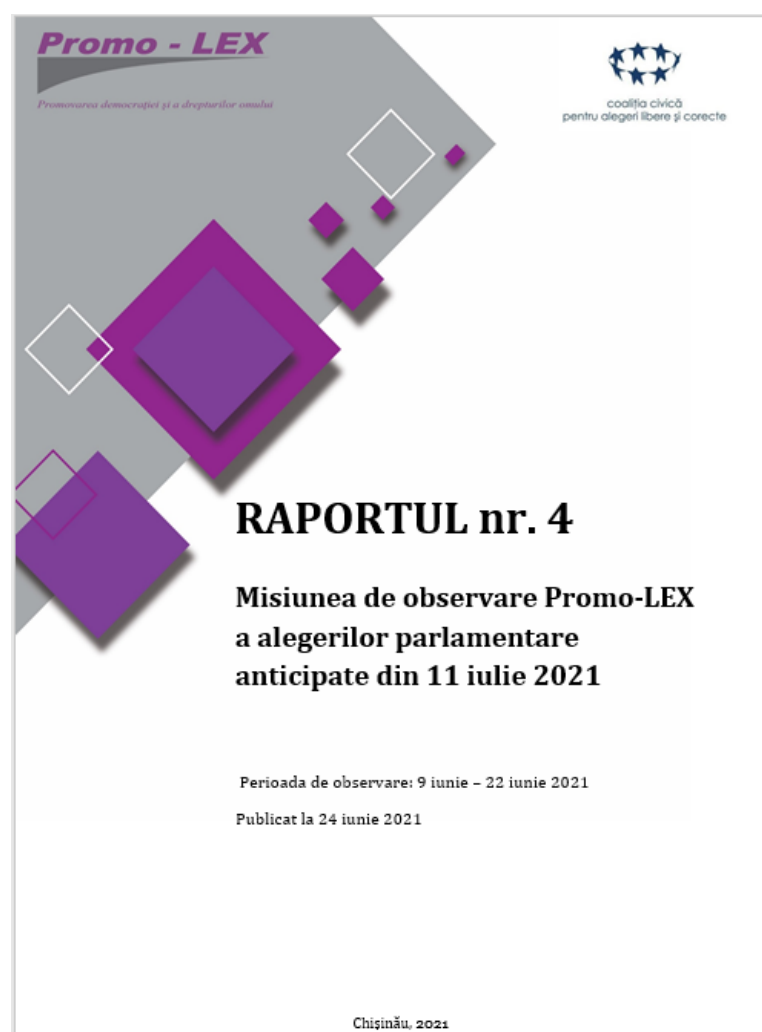

De la începutul campaniei electorale și până la 18 iunie 2021, 15 concurenți electorali (PACE, PPCC, BERU, PPȘ, PAS, BECS, PDM, PPPDA, PUN, PDA, AUR, PDCM, PLD, PPP0, PVE) au declarat venituri totale în sumă de 19 140 890 de lei. Pe de altă parte, suma cheltuielilor declarate este de 16 890 374 de lei. Cele mai multe cheltuieli au fost raportate pentru publicitate electorală – 54% și pentru materialele promoționale – 30%.

În același timp, Promo-LEX a estimat pentru aceeași perioadă cheltuieli neraportate de cel puțin 4 114 217 lei, după cum urmează: BECS – 1 332 446 lei, PAS – 542 992 lei, PPPDA – 494 816 lei, AUR – 381 102 lei, PPȘ – 341 683 lei, PPCC – 327 365 lei, PDM- 310 654 lei, PACE – 199 425 lei, BERU – 98 106 lei, PUN – 56 771 lei, PDCM -16 345 lei, PDA – 7 960 lei, PPN – 2 333 lei, PVE – 1 000 lei, PPM – 600 lei, PLD – 600 lei. Cele mai multe cheltuieli neraportate au fost estimate pentru materiale promoționale (52%), cheltuielile pentru

delegare/detașare persoane (21%) și publicitate stradală și mobilă (12%).

Cu referire la acest aspect, menționăm însă că, concurenții electorali în privința cărora au fost estimate cheltuieli care diferă de informația prezentată la CEC (cheltuieli estimate de Promo-LEX drept neraportate) urmează să raporteze cheltuielile totale suportate în campania electorală în rapoartele viitoare sau, eventual, în raportul final care va fi depus la autoritatea electorală până la 9 iulie 2021 (2 zile înainte de ziua alegerilor).

Alte activități de organizare în contextul scrutinului parlamentar anticipat

În perioada de referință, Guvernul a aprobat două hotărâri relevante scrutinului dat. Prima asigură o accesibilitate mai mare la vot pentru alegători prin obligarea Agenției Servicii Publice de a elibera buletinele de identitate solicitate pe parcursul ultimei luni dinaintea alegerilor nu mai târziu de

două zile până la data scrutinului, indiferent de termenul de prestare solicitat.

În cazul celei de-a doua Hotărâri (Hotărârea nr. 93) a fost aprobată majorarea alocațiilor fondului de rezervă al Guvernului cu peste 25 mln lei. Decizia însă nu garantează că resursele alocate vor fi utilizate pentru finanțarea alegerilor. În context, MO Promo-LEX își reiterează convingerea că Guvernul trebuie să adopte în mod urgent hotărârea cu privire la suplimentarea suportului financiar pentru organizarea scrutinului.

Cu regret, constatăm în continuare curențe și în realizarea de către APL a atribuțiilor ce țin de asigurarea unui proces electoral transparent și corect, chiar dacă comparativ cu perioada precedentă de vizite, atestăm o ușoară îmbunătățire a indicatorilor respectivi.

Totodată, MO Promo-LEX califică drept abuz decizia Primăriei mun. Orhei din 21 iunie 2021 de a interzice desfășurarea întrunirilor cu alegătorii prin intermediul montării/instalării construcțiilor temporare (corturi etc).

Campanie electorală cu mesaje de ură și discriminare

În baza informațiilor raportate de către monitori, în perioada 8 – 21 iunie 2021, au fost identificate cel puțin 30 de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare în spațiul public, în mass-media și în mediul online din Republica Moldova. Astfel, patru concurenți electorali au utilizat forme intolerante de exprimare: Igor Dodon – 2 cazuri (BECS), Vladimir Voronin – 2 cazuri (BECS) și Dorin Chirtoacă – 1 caz (AUR).

Din cele 30 de cazuri de mesaje intolerante înregistrate de Promo-LEX, în 12 cazuri au fost vizati 6 concurenți electorali: (Igor Dodon (BECS) – 4 cazuri, Vladimir Voronin (BECS) – 4 cazuri; Igor Grosu (PAS), Marina Tauber (PPȘ), Marc Tkaciuk (PPCC) și Vlad Bilețchi (AUR) – câte un caz. Alte două

cazuri au afectat susținătorii PAS și BECS. Iar 12 cazuri au vizat persoanele LGBTI, femeile, migranții, romii și alte grupuri sociale.

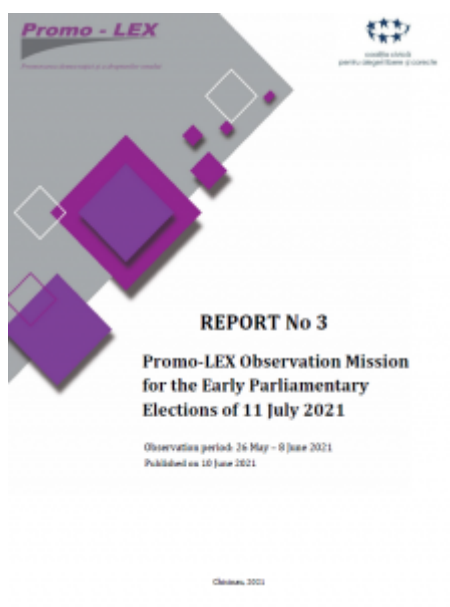
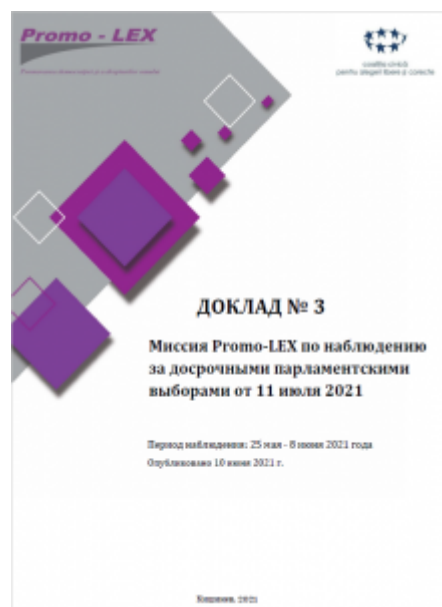
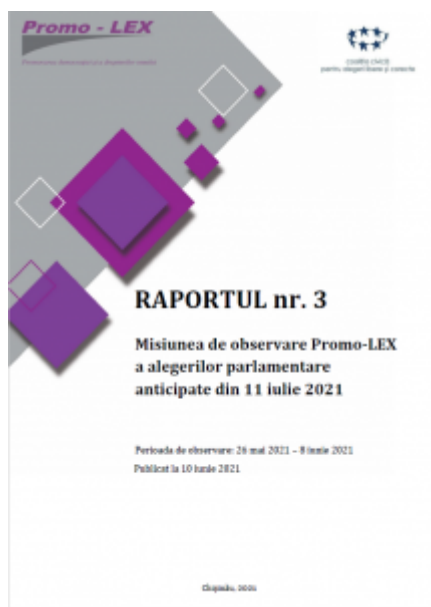
Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84;
E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

RAPORTUL nr. 3 | Misiunea de

Observare a Alegerilor Parlamentare Anticipate din 11 iulie 2021

Raportul nr. 3 al MO Promo-LEX: îngrijorări semnificative în contextul unei campanii electorale tot mai dinamice

Promo-LEX constată tot mai multe lacune în procesul de organizare și desfășurare a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. În perioada de raportare (26 mai 2021 – 8 iunie 2021), au fost atestate un șir de aspecte pozitive, dar și multiple îngrijorări cu privire la procesul electoral:

Activitatea organelor electorale: realizări și aspecte problematice în perioada de raportare

MO Promo-LEX a constatat o accelerare a procesul de acreditare a observatorilor, fiind acreditați în această perioadă 734 (91%) de observatori din totalul de 811. De asemenea, alegerea conducerii CECE s-a realizat în termene legale, fiind respectat inclusiv echilibrul de gen în cazul posturilor de conducere, excepție fiind doar în cazul funcției de secretar CECE, ocupată în proporție de 84% femei.

Un aspect problematic observat în activitatea CECE ține de orarul de lucru al acestora, care nu este respectat. Astfel, din totalul de 83 de vizite întreprinse în timpul orelor de muncă, în cadrul a șapte vizite (8%) sediile CECE II erau închise. O altă problemă ține de lipsa accesului pentru persoanele cu dizabilități în sediile CECE II întrucât doar 17 (46%) din cele 37 locații sunt accesibile persoanelor cu necesități speciale locomotorii.

Pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 au fost formate 2149 SV, inclusiv 1959 de către CECE II. Pe de altă parte, au fost constatate multiple aspecte problematice care țin de prestația CEC în contextul adoptării hotărârilor cu privire la crearea secțiilor de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană – 44 SV, dar și peste hotare – 146 SV.

Astfel, deși la alegerile pentru funcția de Președinte din 2020 au votat mai puțini alegători din regiunea Transnistreană decât la parlamentarele din 2019, pentru scrutinul din 11 iulie 2021 au fost organizate cu 2 SV mai multe. La fel, **atragem atenția asupra faptului că, 2 SV au fost create în orașul Bender și 1 SV în satul Corjova, în condițiile în care autoritățile statului nu au un control efectiv asupra acestor localități, existând astfel riscuri semnificative** (exprimate inclusiv de Serviciul de Securitate și Informații și Biroul Politici de Reintegrare) **pentru securitatea procesului electoral și a participațiilor la acesta.**

Cu referință la secțiile de votare pentru alegătorii din afara

țării, CEC a constituit inițial, în data de 5 iunie 2021 doar 139 SV, fără a ține cont de criteriile legale care sunt prevăzute de Codul Electoral pentru stabilirea acestora.

Urmare a presiunilor sociale și politice, CEC a revenit asupra hotărârii sale și a decis în data de 7 iunie 2021 să creeze 146 SV. **În opinia MO Promo-LEX, CEC trebuia să pornească de la cifra de minim 150 de secții de votare, așa cum și-a stabilit în devizul de cheltuieli,** cu posibilitatea majorării numărului acestora în cazul în care MAEIE/Guvernul ar fi garantat disponibilitatea resurselor financiare suficiente.

Concurenți electorali mai activi – incidente tot mai multe

Activitatea concurenților electorali se intensifică o dată cu creșterea numărului de concurenți înregistrați, dar și urmare a înaintării în campania electorală.

Astfel, către 8 iunie 2021, cu trei zile înainte de expirarea termenului pentru depunerea dosarelor de înregistrare, CEC a înregistrat în total 17 concurenți electorali, alte două dosare fiind în examinare. Prin comparație, la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 pe circumscripția națională au fost înregistrați în total 15 concurenți. În perioada 26 – 8 mai 2021, au fost raportate cel puțin 673 de activități electorale desfășurate de nouă concurenți electorali, cei mai activi fiind BECS – 357 activități (53%) și PAS – 177 activități (26%).

Sporește însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, **în perioada de referință, au fost raportate cel puțin 42 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative** (implicarea angajaților din sectorul public în activități de campanie electorală – 27 de cazuri; asumarea meritelor pentru lucrări/servicii efectuate din bani publici – 3 cazuri; organizarea întrunirilor electorale în cadrul instituțiilor de stat, cu angajații acestor instituții, în timpul orelor de muncă a acestora – 12 cazuri), de către: BECS – 34 cazuri, PDM – 4 cazuri, PAS – 2 cazuri, BERU și PDCM – câte 1 caz.

Raportul nr. 3 al *MO Promo-LEX prezintă de asemenea și un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, în care a fost vizat candidatul BECS (un teren de joacă pentru localitatea Parcani, Slobozia)*. La fel, au fost raportate opt cazuri de utilizare a imaginii/simbolurilor de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state în scop de promovare electorală (4 – PAS, 2 BECS și câte 1 caz – PPPDA și PUN).

Atragem atenția și asupra a **două cazuri de activități de campanie în care sunt vizate cultele religioase**. Pe de o parte, a fost raportat un caz în care reprezentanții cultelor religioase s-au implicat direct în campania electorală a PDM, de cealaltă parte, BECS a utilizat imaginea cultelor religioase în activitățile de promovare.

Cheltuieli neraportate de către concurenții electorali în sumă de cel puțin 1 922 687 lei

În perioada 21 mai – 4 iunie 2021, șapte concurenți electorali (PPCC, BERU, PPȘ, PAS, BECS, PDM și PPPDA) au declarat venituri totale în sumă de 9 551 708 de lei. De cealaltă parte, suma cheltuielilor declarate este de 5 880 932 de lei. Cele mai multe cheltuieli au fost raportate pentru publicitate electorală – 39%, pentru materialele promoționale – 34%, și pentru organizarea evenimentelor electorale – 16%.

Totodată, **MO Promo-LEX a estimat pentru primele două săptămâni de campanie electorală cheltuieli neraportate de cel puțin 1 922 687 lei**, dintre care PAS – 1 068 194 lei (56%), BECS – 457 335 lei (24%), PPPDA – 119 860 lei (6%), PPCC – 91 909 lei (5%), PACE – 86 249 lei (4%), PPȘ – 81 509 lei (4%), PDM – 13 185 lei (1%), BERU – 4 447 lei. Cele mai multe cheltuielilor neraportate au fost estimate pentru materialele promoționale (56%) și publicitatea stradală și mobilă (18%).

Activități ale altor instituții publice în contextul scrutinului parlamentar anticipat

În data de 28 mai 2021 Președinția a organizat ședința Consiliului Suprem de Securitate având pe agendă subiecte ce țin de riscurile de corupție în procesul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Promo-LEX susține necesitatea asigurării unei finanțări legale și transparente a partidelor și concurențelor electorale, însă **atragem atenția asupra importanței abținerii în perioada electorală de la acțiuni care pot fi interpretate drept implicare sau influențare a procesului electoral.**

Chiar dacă cu întârziere, Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică a aprobat Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către CEC a scrutinelor electorale în condițiile situației pandemice. Totuși, ne exprimăm îngrijorarea față de faptul că unele incertitudini din Instrucțiune, constatate și la alegerile prezidențiale, nu au fost corectate.

Cu regret, constatăm în continuare carențe și în realizarea de către APL a atribuțiilor ce țin de asigurarea unui proces electoral transparent și corect. Și la acest scrutin Consiliul Municipal Chișinău nu a aprobat desemnarea din partea autorității publice locale a membrilor BESV. În context, **atragem atenția că, utilizarea Registrului Funcționarilor Electoralii al CEC cu scopul de a substitui competențele APL în desemnarea membrilor de birou este o practică care subminează**

transparența procesului electoral și trezește semne de întrebare privind integritatea procedurilor.

În același timp, MO Promo-LEX se arată îngrijorată de informațiile difuzate de Congresul Autorităților Locale din Moldova (confirmate și din alte surse) cu privire la adresările mai multor primari care acuză inițierea de către organele de anchetă și control a verificărilor inopinate în perioada electorală, inclusiv la indicația unor deputați, concurenți electorali.

Sesizări nesoluționate în termen restrâns și rată crescută de inadmisibilitate a contestațiilor

În perioada monitorizată, CEC a recepționat 5 contestații și 4 sesizări, majoritatea fiind depuse împotriva acțiunilor concurenților electorali. Sesizările nu au fost soluționate termenul maxim prevăzut pentru examinarea contestațiilor, iar în privința a 3 dintre cele 5 contestații depuse, CEC le-a declarat inadmisibile.

Alte cel puțin 10 contestații au fost depuse împotriva acțiunilor și hotărârilor CEC la Curtea de Apel Chișinău. Până la 8 iunie 2021 în privința a 5 din acestea Curtea de Apel Chișinău a emis, în termene legale, încheieri prin care a declarat inadmisibile acțiunile depuse din cauza lipsei unei vătămări reale a dreptului personal de alegător sau de concurent electoral. ***Cu referire la inadmisibilitatea contestațiilor, Promo-LEX consideră că motivul invocat este neîntemeiat, or orice încălcare electorală afectează dreptul alegătorilor de a-și forma o opinie sau dreptul concurenților electorali de a candida în condiții egale.***

Discursul de ură și incitare la discriminare rămâne nesancționat și la acest scrutin

În pofida existenței unui Cod de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare din 11 iulie 2021, monitorii Promo-LEX au constatat cel puțin

36 cazuri de utilizare a discursului de ură și instigare la discriminare – în creștere cu aproximativ 33% comparativ cu perioada precedentă de monitorizare.

Raportul integral poate fi accesat [aici.](#)

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84; E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

POZIȚIA COALIȚIEI CIVICE

PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE față de decizia ilegală a Comisiei Electorale Centrale privind deschiderea secțiilor de votare peste hotare pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

07 iunie 2021

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte **condamnă decizia ilegală și iresponsabilă** a Comisiei Electorale Centrale privind deschiderea a doar 139 secții de votare în străinătate pentru alegerile parlamentare anticipate din 11

iulie 2021.

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte solicită CEC:

- **să modifice în mod urgent hotărârea nr. 4966 din 5 iunie 2021** cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate;
- **să aplice cu bună-credință cele trei criterii prevăzute în Codul Electoral** pentru stabilirea a cel puțin 150 secții de votare peste hotare, cu posibilitatea majorării numărului acestora în cazul în care MAEIE/Guvernul va pune la dispoziția CEC resurse financiare suficiente în acest scop;
- **să publice toate documentele referitoare la procesul de constituire a secțiilor de votare peste hotare**, inclusiv recomandările și avizul prealabil al MAEIE.

Aprecierea Coaliției în raport cu hotărârea CEC [nr. 4966](#) din 5 iunie 2021 cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate, dar și solicitările expuse mai sus au la bază următoarele constatări și argumente:

1. **Comisia Electorală Centrală nu a ținut cont de cele trei criterii[1] prevăzute de Codul Electoral pentru stabilirea secțiilor de votare peste hotare.** Dezacordul CEC cu criteriile stabilite de legiuitor pentru constituirea secțiilor de votare peste hotare, sau lipsa de claritate a acestora, nu îndreptățește Comisia să le excludă de la aplicare. Criteriile urmau a fi aplicate în mod obligatoriu, în acest sens existând și practica pozitivă a alegerilor prezidențiale din 2020, atunci când CEC a oferit fiecărui criteriu o pondere egală[2].
2. Potrivit prevederilor Codului electoral (art. 31 alin. (2)) **organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din străinătate se constituie pentru fiecare scrutin în parte.** În pofida acestei prevederi legale, potrivit declarațiilor unor membri CEC, constituirea a 139 secții de votare, a avut la baza principiul conservării

numărului și locațiilor secțiilor de votare organizate pentru alegerile prezidențiale din 2020.

3. **Se observă o interpretare și aplicare neuniformă a legislației în vigoare de către CEC.** Astfel, spre exemplu, în contextul adoptării hotărârii nr. 4965/2021 [cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului \(Transnistria\) în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021](#), pentru argumentarea necesității constituirii unui număr mai mare de secții de votare decât în alegerile prezidențiale din 2020 raportorul a prezentat inclusiv motive privind: a) solicitarea unei APL de constituire a secției de votare în localitate; b) înregistrarea în cadrul alegerilor prezidențiale a multor cazuri de formare rândurilor de alegători în fața secțiilor de votare și a necesității de fluidizare a acestor.

Prin contrast, comparativ cu organizarea SV pentru alegătorii din regiunea transnistreană, unde la prezidențialele din 2020 au votat mai puțini alegători (turul doi – 31 784) decât la parlamentarele din 2019 (37 257) iar numărul secțiilor de votare a fost majorat cu 2 SV, în cazul secțiilor de votare pentru alegătorii din străinătate, chiar dacă la alegerile prezidențiale din 2020 (turul doi) au votat aproape de patru ori mai mulți alegători (263 177) decât la parlamentarele din 2019 (cca. 76 600), numărul secțiilor de votare nu a fost modificat.

4. Dacă utilizăm datele publicate pe inregistrare.cec.md și www.cec.md și verificăm aplicarea formulei de calcul de care s-a condus CEC la aprobarea hotărârii CEC nr. 4966/2021, menținând numărul maxim de 139 de secții de vot, stabilit de către CEC, **se observă discrepanțe serioase între numărul secțiilor de votare aprobate de CEC și numărul obținut conform formulei de calcul (a se vedea [Anexa 1](#))**. Aceste discrepanțe demonstrează că,

Comisia Electorală Centrală a acționat contrar Codului Electoral și propriilor argumente prezentate în motivarea hotărârii nr. 4966/2021.

5. ***CEC a acționat în mod deliberat împotriva interesului alegătorilor aflați peste hotarele țării, care și-au exprimat clar intenția de vot.*** În context, reamintim că, în turul doi al alegerilor prezidențiale din noiembrie 2020, rata de participare în străinătate a fost una fără precedent, de 263 177 alegători. Totodată către data de 26 mai 2021, rezultatele înregistrării prealabile arătau 100050 declarații depuse online sau pe suport de hârtie, dintre care 39940 înregistrări făcute în anul 2021. Astfel, CEC a ignorat pe deplin problemele cu care s-au confruntat la ultimele alegeri cetățenii noștri din Marea Britanie, Franța, Germania, Italia și alte state (insuficiența buletinelor de vot, cozile foarte lungi din fața secțiilor de votare, eforturile și cheltuielile enorme suportate de cetățeni pentru deplasarea la vot).
6. ***Partea rezolutivă a hotărârii CEC nr. 4966/2021, în special anexa, nu corespunde după logică și conținut cu partea descriptivă a hotărârii.*** În particular, în partea descriptivă se face referință la: a) organizarea a 150 secții de votare, cheltuielile cărora au fost prevăzute în devizul de cheltuieli estimative elaborate de CEC; b) organizarea a 190 secții de votare, în baza propunerilor ambasadelor; c) organizarea a 162 secții de votare, listă a care a fost transmisă spre avizare Guvernului și MAEIE spre avizare.

Din analiza integrală a textului hotărârii CEC dar și a modului în care s-a desfășurat ședința respectivă putem spune că, sensul inițial a proiectului de hotărâre (prin care s-a propus crearea a 162 secții de votare) a fost deturnat într-un mod brutal și fără nici o justificare de către autorul și susținătorii amendamentelor care au condus la crearea a 139 secții de votare peste hotare.

7. **CEC nu a ținut cont de propria hotărâre nr. 4816 din 30 aprilie 2021 prin care a adoptat devizul de cheltuieli pentru organizarea alegerilor, inclusiv pentru crearea a 150 secții de vot peste hotare.** Deși Guvernul a alocat până în prezent doar cca. 56% din suma estimată în devizul de cheltuieli (125 046,7 mii lei), acesta și-a arătat disponibilitatea de a aloca CEC necesarul suplimentar de mijloace financiare, începând cu 20 iunie 2021. Lipsa comunicării eficiente privind cheltuielile pentru secțiile de votare peste hotare sunt imputabile atât Comisiei Electorale Centrale cât și Guvernului. Totuși, atât timp cât mijloacele financiare necesare sunt identificabile, omisiunea furnizării unui răspuns în termeni restrânși de către Guvern, nu poate constitui un motiv de limitare a numărului secțiilor de votare.

Menționăm că în cadrul ședinței CEC din 05.06.2021, secretarul de stat al MAEIE a confirmat disponibilitatea identificării mijloacelor financiare necesare în bugetul MAEIE, inclusiv pentru constituirea a 191 secții de votare. Totodată, atragem atenția asupra faptului că, în scrutinele precedente, cheltuielile estimate pentru organizarea alegerilor depășeau de regulă cu circa 20% costurile reale/finale suportate de CEC. În astfel de condiții, suntem convingeți că există premise pentru ca CEC să asigure deschiderea a cel puțin 150 secții de votare peste hotare, cu posibilitatea majorării numărului acestora în cazul în care Guvernul va pune la dispoziția CEC suficiente resurse financiare în acest scop.

8. Procesul **decizional privind constituirea secțiilor de votare peste hotare a fost unul lipsit de transparență**, hotărârea respectivă din 5 iunie 2021 fiind adoptată în lipsa consultărilor publice cu participarea tuturor părților interesate. Proiectul inițial al hotărârii CEC (care prevedea constituirea a 162 de secții de votare peste hotare), precum și recomandările Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene privind

numărul și locațiile secțiilor de votare în străinătate nu au fost făcute publice.

ANEXA: 1

Algoritmul de calcul al numărului secțiilor de votare peste hotare, în baza celor trei criterii stabilite în art. 31 din Codul Electoral [\[3\]](#)

Țară	Alegători la ultimul scrutin	Valoarea/pondere alegători (%)	Înregistrare prealabilă	Valoarea/pondere înregistrare prealabilă (%)	Informații MAEIE	Valoarea/pondere informații MAEIE (%)	Valoarea/pondere total (%)	Formula Nr. SV
Stat 1	A1	$A1V = A1 * 100\% / T1$	A2	$A2V = A2 * 100\% / T2$	A3	$A3V = A3 * 100\% / T3$	$W = (A1V + A2V + A3V) / 3$	$N * W / 100\%$
Stat 2	B1	$B1V = B1 * 100\% / T1$	B2	$B2V = B2 * 100\% / T2$	B3	$B3V = B3 * 100\% / T3$	$X = (B1V + B2V + B3V) / 3$	$N * X / 100\%$
Stat 3	C1	$C1V = C1 * 100\% / T1$	C2	$C2V = C2 * 100\% / T2$	C3	$C3V = C3 * 100\% / T3$	$Y = (C1V + C2V + C3V) / 3$	$N * Y / 100\%$

Stat n	D1	D1V= D1*100% / T1	D2	D2V= D2* 100% / T2	D3	D3V= D3*100% / T3	Z=(D1V+D2V +D3V) / 3	N*Z / 100%
Total	$T1 = A1 + B1 + C1 + D1$	100%	$T2 = A2 + B2 + C2 + D2$	100%	$T3 = A3 + B3 + C3 + D3$	100%	100%	N

unde,

A1, B1, C1, D1 reprezintă numărul de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin în statul de referință.

T1 reprezintă numărul total de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin.

A1V, B1V, C1V, D1V reprezintă valoarea/ponderea numărului de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin.

A2, B2, C2, D2 reprezintă numărul de înregistrări prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare în statul de referință.

T2 reprezintă numărul total de înregistrări prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare, în țările de reședință.

A2V, B2V, C2V, D2V reprezintă valoarea/ponderea înregistrărilor prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de înregistrări prealabile.

A3, B3, C3, D3 reprezintă numărul de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene în statul de referință.

T3 reprezintă numărul total de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

A3V, B3V, C3V, D3V reprezintă valoarea/ponderea numărului de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

W,X,Y,Z reprezintă **valoarea/ponderea totală a fiecărui stat în parte calculat în baza celor 3 (trei) criterii.**

Valoarea/ponderea totală a fiecărui stat în parte se calculează în funcție de media valorii celor 3 criterii de calcul. Valoarea/ponderea totală va sta la baza calculării numărului total al secțiilor de votare ce urmează a fi constituite în statul respectiv.

Valoarea **N** reprezintă numărul total (150) al secțiilor de votare peste hotare, ce urmează a fi constituite de Comisia Electorală Centrală.

Nr.SV (numărul secțiilor de votare) reprezintă numărul total preconizat de către Comisie al secțiilor de votare peste hotare raportat la valoarea/ponderea totală a fiecărui stat.

* În cazul în care într-un anumit stat nu sunt date în baza unuia dintre cele trei criterii, valoarea inițială utilizată pentru criteriul respectiv va fi 0. Astfel, spre exemplu, în Statul 1, la scrutinul precedent nu a fost constituită nici o secție de votare, din care cauză nu a fost înregistrat nici un alegător. Prin urmare, valoarea atribuită Statului 1 în baza primului criteriu – numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională – va fi 0.”

www.alegeliber.md – **Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte** este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 35 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului

Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

Documentul în format PDF poate fi accesat [aici.](#)

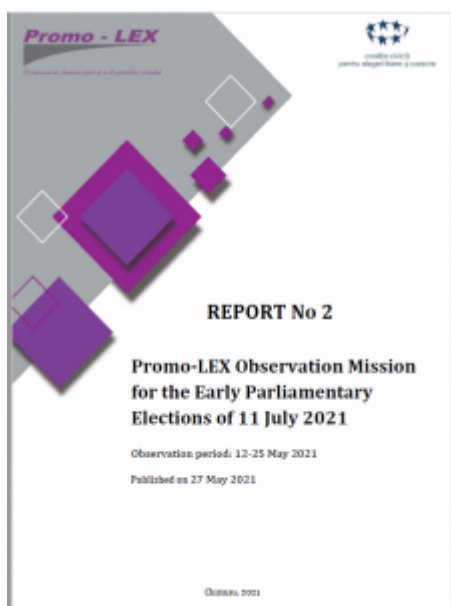
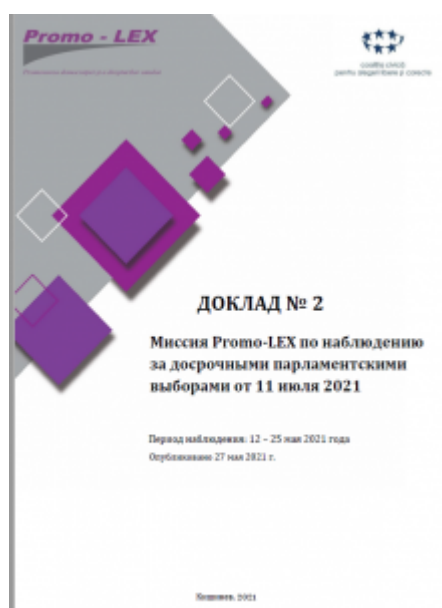
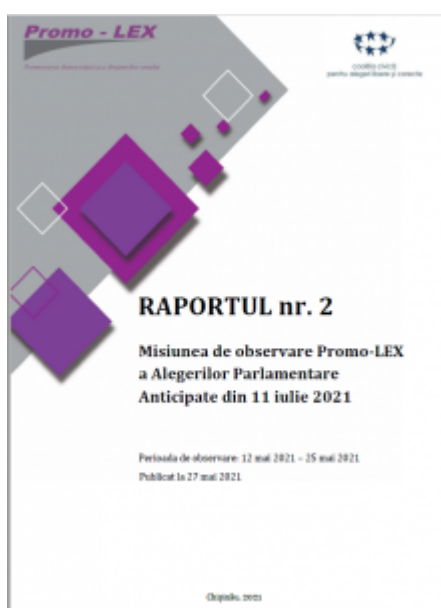

[\[1\]](#) (1) prezența la vot de la scrutinul precedent, (2) rezultatele înregistrării prealabile și (3) numărul și locul aflării a cetățenilor cu drept de vot peste hotare, în baza informațiilor obținute de către MAEIE de la autoritățile competente ale țărilor de reședință.

[\[2\]](#) Formula de calcul a fost propusă de Asociația Promo-LEX și preluată de Asociația pentru Democrație Participativă "ADEPT".

[\[3\]](#) Acest algoritm a fost utilizat de CEC la stabilirea numărului secțiilor de votare peste hotarele țării la alegerile prezidențiale din anul 2020, iar declarativ (fiindcă de facto membrii CEC care au susținut prin vot adoptarea deciziei au neglijat în totalitate algoritmul) acest algoritm ar fi fost la baza stabilirii secțiilor de votare și pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

RAPORTUL nr. 2 | Misiunea de Observare a Alegerilor Parlamentare Anticipate din 11 iulie 2021

Constatări îngrijorătoare ale Misiunii de observare Promo-LEX în cel de-al doilea raport de monitorizare a alegerilor Parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

Asociația Promo-LEX a lansat astăzi cel de-al doilea Raport al Misiunii de observare (MO) Promo-LEX a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021. Raportul reflectă constatările cu caracter electoral raportate de către observatori în perioada 12- 25 mai 2021.

Principalele aspecte reflectate în raport țin de:

Tendențele perpetuate în desfășurarea campaniei electorale

Până în data de 26 mai 2021 CEC a înregistrat opt concurenți

(șase partide și două blocuri electorale), iar alte două dosare sunt în examinare. Cota minimă de reprezentare pentru ambele sexe (40%) a fost respectată de către toți candidații. De asemenea menționăm că, în toate cele opt cazuri, poziționarea candidaților pe liste a fost făcută cu respectarea prevederilor legale, minimum patru candidați la fiecare zece locuri. În același timp, MO Promo-LEX a constatat că, majoritatea concurenților au început activitățile de agitație electorală în lipsa persoanelor de încredere înregistrate.

Totodată, potrivit observatorilor Promo-LEX, unii (potențiali) concurenți electorali au început agitația electorală înainte de termenul legal stabilit. Astfel, au fost raportate cel puțin 15 activități cu tentă electorală (fără îndemn la vot) desfășurate de concurenți/potențiali concurenți, precum și 18 cazuri de îndemn la vot pentru un anumit concurent/potențial concurent electoral (17 – Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BECS), 1 – Partidul Politic „ALIANȚA PENTRU UNIREA ROMÂNILOR (AUR).

Din momentul înregistrării oficiale în cursa electorală, în perioada 21 – 25 mai 2021, au fost raportate 46 de activități desfășurate de patru concurenți electorali: PAS – 80%, BECS – 11%, Blocul electoral „RENATO USATÎI”(BERU) -7% și PPS – 2%. Cele mai populare activități au fost distribuirea materialelor electorale (63%) și întâlnirile cu alegătorii (28%).

Observatorii Promo-LEX au raportat de asemenea, cel puțin 121 cazuri (BECS) ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative. Dintre acestea, 120 de cazuri țin de implicarea angajaților din sectorul public în activități de campanie electorală și un caz de asumare a meritelor pentru servicii efectuate din bani publici.

La fel, au fost raportate cel puțin trei cazuri ce pot fi calificate drept oferire de cadouri cu impact electoral (BECS – 2, BERU – 1), dar și un caz ce poate fi calificat drept

implicare a Președintelui Republicii Moldova în campania de susținere a unui concurent electoral (PAS).

Concurenții electorali pot cheltui la alegerile parlamentare anticipate de 4 ori mai puțin bani, comparativ cu scrutinul parlamentar din 2019

În perioada de referință, CEC a stabilit un plafon general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral și al grupului de inițiativă în mărime de 20 707 700 lei, de circa patru ori mai puțin decât pentru alegerile parlamentare din 2019 (86 871 856 lei). Diferența considerabilă a valorilor maxime stabilite în 2019 și 2021 se datorează modificării prevederilor Codului electoral (august 2019) și stabilirii unui plafon de 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv

Conform observatorilor Promo-LEX, până la 25 mai 2021, pe pagina web a CEC nu a fost publicat nici un raport al partidelor politice care urmează să efectueze viramente în contul „Fond electoral”. În plus, informația privind deschiderea contului „Fond electoral” a fost prezentată doar de PAS, termenul limită pentru publicarea informației fiind 26 mai 2021.

Înregistrarea prealabilă – instrument în baza căruia cetățenii pot influența numărul și geografia amplasării secțiilor de

votare

Atragem atenția asupra creșterii numărului de înregistrări prealabile cu circa 40 000 comparativ cu alegerile prezidențiale din noiembrie 2020. Potrivit estimărilor Promo-LEX, pe perioada ultimelor două săptămâni, doar în baza indicatorului legal privind numărul de înregistrări prealabile, în cazul a cel puțin 8 state s-a modificat numărul secțiilor de votare.

Astfel, în urma estimărilor Promo-LEX, dacă luăm ca bază de calcul 150 SV bugetate de CEC, cele mai multe secții urmează a fi constituite în Italia (28), Federația Rusă (21), Germania (13), Marea Britanie (11), Franța (9) și România (9).

De asemenea, având drept bază de calcul 191 SV propuse de MAEIE, cele mai multe SV urmează a fi constituite în Italia (37), Federația Rusă (29), Germania (17), Marea Britanie (16), Franța (12) și România (11).

Riscuri privind buna organizare și desfășurare a scrutinului

MO Promo-LEX atrage atenția asupra unor incertitudini privind constituționalitatea art. 51 alin. (4) Cod electoral. Aceasta se referă la interdicția de atragere la răspundere a candidaților sau supunerea unor sancțiuni pe perioada electorală, fără consimțământul organului electoral care i-a înregistrat. Pornind de la faptul că o normă cu exact aceeași formă și conținut ca prevederea de la art. 51 alin. (4) Cod electoral, a fost declarată anterior neconstituțională, MO Promo-LEX consideră că aceasta nu trebuie și nu poate fi aplicată de autorități, iar concurenții electorali nu se pot prevala de aceste garanții.

De asemenea, MO Promo-LEX remarcă faptul că în plin proces de organizare a alegerilor și în condițiile demarării activităților de agitație electorală, încă nu există o reglementară clară a măsurilor de prevenire și control al infecției COVID-19 în context electoral. În lipsa unor astfel

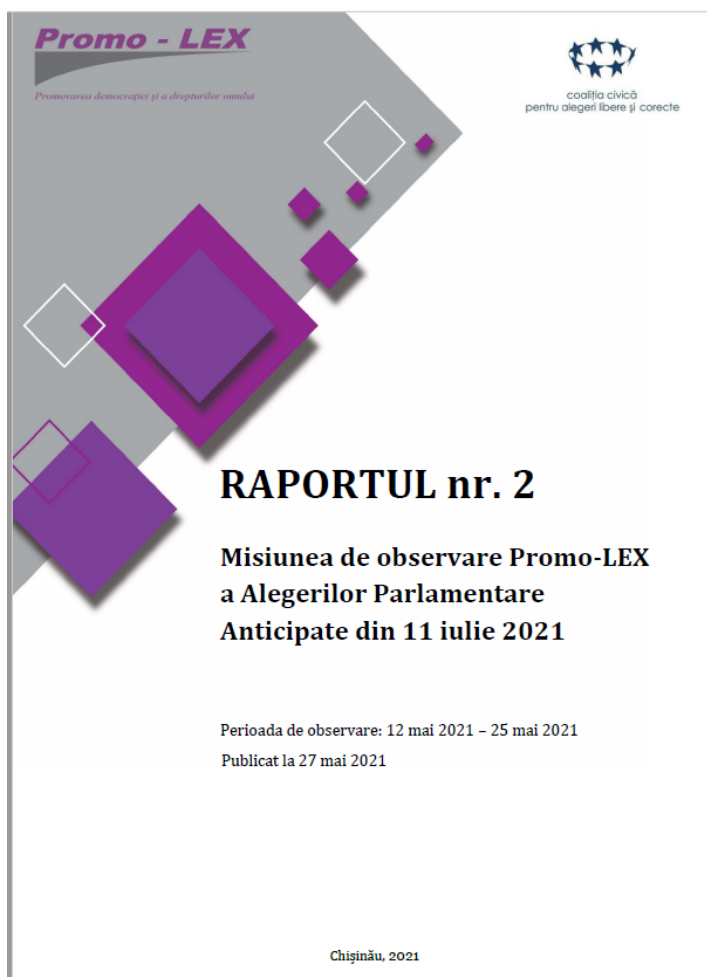
de măsuri, există riscul că ar putea crește rata de contaminare cu infecția COVID-19.

În continuare, constatăm lipsa unei hotărâri de Guvern care ar asigura acoperirea deplină a cheltuielilor aferente organizării alegerilor parlamentare anticipate. Reiterăm îngrijorarea privind starea de incertitudine existentă cu privire la capacitatea autorităților publice centrale de a identifica resurse financiare suficiente pentru buna desfășurare a scrutinului.

În perioada monitorizată Comisia Electorală Centrală a aprobat 63 de hotărâri, printre care un regulament, iar alte două au fost ajustate la normele legale specifice sistemului proporțional. În același timp, potrivit Promo-LEX, cel puțin încă cinci regulamente CEC necesită a fi adaptate la modificările Codului electoral.

Constatăm și la acest scrutin ignorarea de către APL a competențelor pe care le dețin cu privire la desemnarea membrilor în organele electorale. Astfel, MO Promo-LEX a identificat cel puțin șapte CECE II (19%) în care niciun membru nu a fost desemnat de către APL de nivelul II.

Încă un scrutin marcat de cazuri de incitare la ură și discriminare

În baza informațiilor raportate de către monitori, în perioada 11-24 mai 2021, au fost identificate cel puțin 23 de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare în spațiul public, în mass-media și în mediul online din Republica Moldova.

Astfel, șase concurenți electorali/politicieni au utilizat forme intolerante de exprimare: Renato Usatîi (BERU) – cinci cazuri și Vladimir Voronin (BECS), Octavian Ț(BE (PUN), Vasile Bolea (BECS) și Vladimir Odnostalco (BECS) – câte un caz.

Din cele 23 de cazuri de discurs de ură sau instigare la discriminare identificate, în 9 cazuri au fost vizați concurenți/potențiali concurenți/politicieni: Vladimir Voronin (BECS) – 2 cazuri, Maia Sandu (Președinte Republica Moldova) – 2 cazuri, Natalia Albot (activistă și jurnalistă înaintată pe lista PAS și care s-a retras pe data de 21.05.2021 / 2 cazuri), Igor Dodon (BECS), Dumitru Diacov (PDM) și Vasile Bolea (BECS) – câte un caz.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

**Primele constatări ale
Misiunii Promo-LEX de
Observare a alegerilor**

parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

În baza decretului Președintelui din 28 aprilie 2021 privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor, în data de 11 iulie 2021 urmează a fi organizate Alegerile parlamentare anticipate – scrutin important pentru calitatea și vectorul procesului decizional din Republica Moldova.

Având drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, Promo-LEX a lansat astăzi cea de-a XXI-a Misiune de observare (MO) a Alegerilor. Totodată, a fost prezentat și primul Raport de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Raportul cuprinde rezultatele monitorizării perioadei

preelectorale și a celei electorale până la startul procedurilor de desemnare a candidaților (23 decembrie 2020 – 11 mai 2021).

Cadrul legal relevant organizării alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021

Urmare a anulării sistemului electoral mixt, alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 se vor desfășura în baza scrutinului proporțional, la care s-a revenit prin Legea nr. 113 din 15.08.2019. Principiul privind stabilitatea dreptului electoral care prevede că modificările de esență trebuie realizate cu mai mult de un an înainte de alegeri, a fost astfel respectat.

Totodată, dorim să atragem atenția asupra proiectului de lege nr. 263 din 19.06.2020 pe care Parlamentul nu l-a aprobat în lectura a doua, și care conține o serie de prevederi utile și necesare pentru asigurarea bunei desfășurări a alegerilor [\[1\]](#). De asemenea, în 2020 în procedură legislativă au fost înaintate cel puțin două proiecte de legi de modificare a Codului electoral, care au fost inițiate pentru a răspunde obiectivului de realizarea a dreptului la vot și măsurilor de siguranță a alegerilor pe timp de pandemie [\[2\]](#). Nici unul din aceste proiecte nu au fost puse pe ordinea de zi a Parlamentului.

Promo-LEX regretă totodată faptul că, doar 7 dintre cele 22 de recomandări de îmbunătățire a cadrului legal/normativ propuse după alegerile Parlamentare din 2019 au fost total sau parțial implementate.

Riscuri privind buna organizare și desfășurare a scrutinului din 11 iulie 2021

În condițiile în care Parlamentul nu mai dispune de competența de a modifica Legea bugetului de stat, Guvernul trebuie să asigure alocarea resurselor financiare necesare pentru desfășurarea scrutinului. În acest sens, în data de 12 mai

2021, a aprobată Hotărârea de Guvern “Cu privire la alocarea mijloacelor financiare”. Astfel, s-a decis ca Ministerul Finanțelor să aloce Comisiei Electorale Centrale, din fondul de rezervă a Guvernului, prima tranșă în sumă de 70 000,0 mii lei pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, ceea ce reprezintă doar 56% din devizul de cheltuieli estimat de CEC. În context, atragem atenția asupra faptului că, pentru a evita eventuale riscuri și incertitudini privind buna organizare și desfășurare a alegerilor, Guvernul urmează să-și asume obligația de a finanța integral costurile scrutinului.

O altă provocare pentru buna organizare și desfășurare a scrutinului din 11 iulie 2021 ține de impactul pe care l-ar putea avea pandemia COVID-19 asupra alegerilor. Evidențiem că, autoritatea electorală și autoritățile publice dispun deja de experiență relevantă, acumulată în contextul alegerilor prezidențiale din 2020. Totuși, subliniem necesitatea unor soluții pentru vaccinarea în regim prioritar a funcționarilor electorali și a persoanelor autorizate să asiste la operațiile electorale, precum și aprobarea de către CEC a Instrucțiunii cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală, astfel încât riscurile de infectare să fie minime.

Importanța înregistrării prealabile pentru stabilirea numărului și a locației secțiilor de votare care vor fi create peste hotarele țării dar și pentru alegătorii din regiunea transnistreană

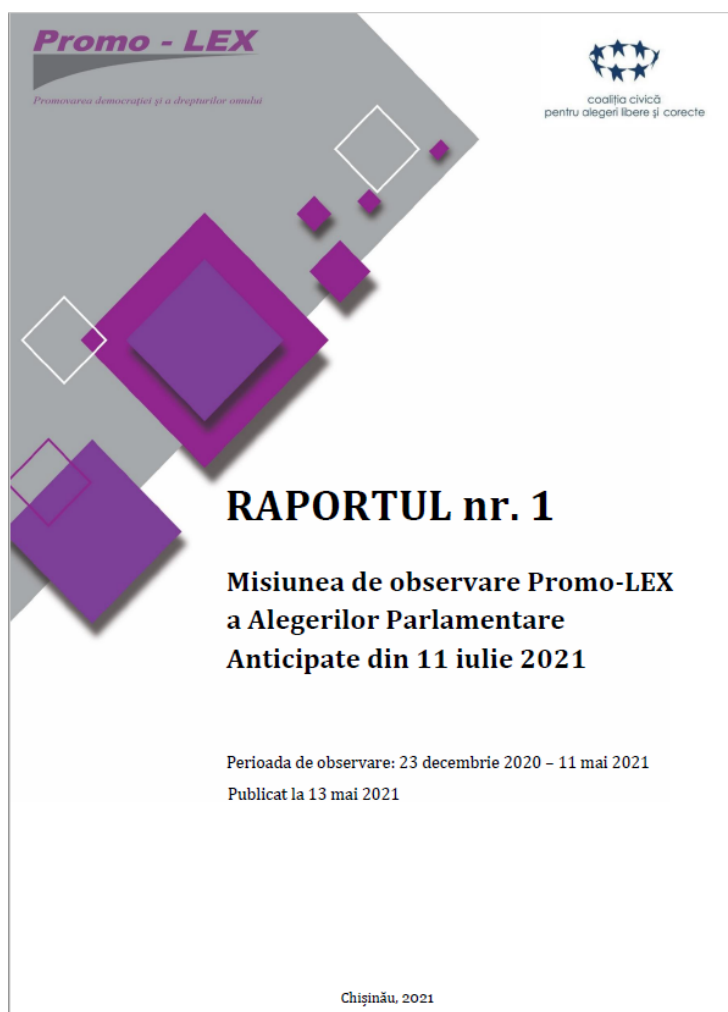
Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană dar și pentru cei de peste hotare trebuie să se desfășoare conform prevederilor legale, în condiții de transparență și urmând bunele practici stabilite de către CEC în contextul alegerilor prezidențiale din 2020 (aplicarea unei formule matematice clare pentru stabilirea numărului și a locației secțiilor de votare peste hotarele

țării).

Potrivit estimărilor Promo-LEX (în baza datelor disponibile către 11 mai 2021), comparativ cu scrutinul electoral precedent, pentru alegerile Parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 ar urma să fie majorat numărul de secții de votare în state precum Germania (+6), Federația Rusă (+4), și Marea Britanie (+4), iar în alte țări numărul secțiilor de votare ar putea fi diminuat: SUA (-5), România (-4) și Italia (-3).

În acest context, recomandăm cetățenilor care în ziua alegerilor se vor afla peste hotarele țării dar și celor din regiunea transnistreană să se înregistreze prealabil până la 26 mai 2021. Totodată, subliniem necesitatea promovării active de către autoritățile electorale a acestui instrument pentru a deține informații cât mai exacte despre numărul și locația în care cetățenii vor dori să-și exprime votul.

Dinamica numărului de alegători incluși în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA)

Promo-LEX a observat o reducere constantă, fie și ne semnificativă, a numărului de alegători din RSA. Astfel, în baza datelor publicate de CEC, la data de 4 mai 2021, comparativ cu 2 septembrie 2020, numărul de alegători a scăzut cu circa 7 529 de persoane.

Totuși, constatăm de asemenea că, numărul de alegători fără domiciliu/reședință și a celor din regiunea transnistreană (15.1% din numărul total) este în creștere, fapt ce creează premise pentru creșterea ponderii cetățenilor care ar putea vota pe liste suplimentare.

Discursul de ură tot mai utilizat în perioadele pre-electorale și electorale

Conform datelor Promo-LEX, în perioada 2018-2020 nivelul de utilizare discursului de ură a fost în continuă creștere, dinamica respectivă fiind și mai accentuată în perioadele pre-electorale și electorale. Totodată, atragem atenția asupra faptului că, în perioada decembrie 2020 – aprilie 2021, Parlamentul Republicii Moldova nu a întreprins acțiuni pentru îndeplinirea adreselor Curții Constituționale din anul 2016 și 2020 cu privire la revizuirea legislației și crearea mecanismelor de control și sancționare pentru implicarea cultelor religioase în campaniile electorale, precum și pentru prevenirea și combaterea discursului de ură între concurenții electorali, inclusiv în mediul online.

În acest context, în vederea sensibilizării actorilor implicați în campania electorală, dar și în scopul prevenirii utilizării discursului de ură și instigare la discriminare, Misiunea de Observare a Promo-LEX va continua monitorizarea acestui fenomen și în cadrul scrutinului din 11 iulie 2021.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

Raportul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar

al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

[1] Interdicția utilizării discursului bazat pe ură și/sau instigator la ură; introducerea sancțiunilor graduale pentru încălcarea legislației electorale; sancțiuni pentru implicarea cultelor religioase și a altor organizații necomerciale în agitația electorală; reglementarea transportării organizate a alegătorilor spre secția de votare etc.

[2] Prin proiectul [nr. 210](#) din 28.05.2020, și proiectul nr. [414](#) din 06.10.2020 se propunea instituirea a două zile consecutive pentru exercitarea dreptului de vot și adaptarea respectiv a normelor privind organizarea alegerilor în două zile.

RAPORTUL nr. 1 | Misiunea de Observare a Alegerilor Parlamentare Anticipate din 11 iulie 2021

